

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ІНКЛЮЗИВНА ПЕДАГОГІКА

обов'язкова – ОК 5

Освітньо-професійна програма «Машинобудування»

Спеціальність 015.34 Професійна освіта (Машинобудування)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Навчально-науковий інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук

Мова навчання українська

Розробник:

Платаш Лариса Броніславівна, доцент кафедри педагогіки та соціальної педагогіки, кандидат педагогічних наук, доцент.

Профайл викладача:

Платаш Лариса Броніславівна

[http://www.spedagogics.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[15341\]\[caf_pers_id\]=1975&commands\[15341\]=item](http://www.spedagogics.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[15341][caf_pers_id]=1975&commands[15341]=item)

Контактний тел. +38 (099)0600769 – Платаш Л.Б.

E-mail: l.platash@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2463>

Консультації індивідуальні та групові, очні та on-line.

Очні консультації: вівторок з 15.30 до 16.30.

Онлайн-консультації: четвер з 15.00 до 16.00.

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Viber: +099 0600769 у робочі дні з 9.00 до 18.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Інклюзивна педагогіка» належить до циклу обов'язкових навчальних дисциплін професійної підготовки студентів освітньо-професійної програми «Машинобудування» спеціальності 015.34 Професійна освіта (Машинобудування) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка на другому (магістерському) рівні вищої освіти, та призначена для здобуття майбутніми педагогічними працівниками знань, умінь та навичок в організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у закладах освіти. Методологічною основою дисципліни є: Державний стандарт початкової освіти (2018), Державний стандарт базової середньої освіти (2020); Професійні стандарти за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Викладачі закладів вищої освіти» (2020); Концепція «Нова українська школа» (2016), Концепція розвитку педагогічної освіти (2018); Закони України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014); Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр.; філософські положення про співвідношення категорій «загальне», «конкретне», «одиничне»; «освіта», «інвалідність», «особливі потреби».

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів із актуальними проблемами інклюзивної педагогіки, сформувані базові знання, методичну компетентність та вміння комплексно застосовувати у професійній діяльності різноманітні навчальні стратегії забезпечення освітніх потреб школярів із особливостями психофізичного розвитку.

Завдання вивчення дисципліни:

– дослідити особливості розвитку інклюзивної педагогіки в історичній ретроспективі, нормативні та навчально-методичні засади організації освітнього процесу в інклюзивному класі, школі;

- сформувані уявлення про особистість педагога закладу з інклюзивною формою навчання, а також особистість дитини з особливими потребами як ключових осіб інклюзивної освіти;

- забезпечити якісне розуміння студентами умов ефективної освітньої інклюзії вихованців інклюзивного класу, досконале володіння стратегіями взаємодії з учасниками освітнього процесу, технологіями та техніками навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

- сприяти розвитку у студентів педагогічного мислення, гуманістичної спрямованості, професійних якостей особистості майбутнього фахівця;

- виховувати інклюзивну культуру студентів, розвивати навички толерантної взаємодії з оточуючими.

3. Пререквізити. Навчальні професійно-орієнтовані дисципліни, які вивчаються на першому (бакалаврському) рівні, що пов'язані з фаховою підготовкою працівника: «Психологія (загальна, вікова, педагогічна)», «Здоров'язбережувальні технології та домедична допомога», «Педагогіка з основами педмайстерності», «Методика соціально-виховної роботи в сучасних умовах», «Методика викладання інформатики/математики».

4. Компетентності.

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування у студентів системи загальних і фахових компетентностей, визначених змістом освітньо-професійної програми «Машинобудування» спеціальності 015.34 Професійна освіта (машинобудування) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка другого (магістерського) рівня вищої освіти, Професійним стандартом вчителя закладу загальної середньої освіти (2020), а також стандартом вищої освіти другого рівня за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), затвердженого наказом МОНУ № 1435 від 18.11.2020 р.

**Програмні компетентності ОПІ «Машинобудування» спеціальності 015.34
Професійна освіта (Машинобудування) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Індекс ПК у матриці ОП	Програмні компетентності (ПК)
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК3	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК4	Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК5	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК6	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК7	Здатність до міжособистісної взаємодії
СК2	Здатність враховувати різноманітність студентів при плануванні і реалізації освітнього процесу.
СК4	Здатність аналізувати, прогнозувати, критично осмислювати проблеми у професійній освіті, приймати ефективні рішення щодо їх розв'язання.
СК5	Здатність розробляти і реалізовувати проекти у професійній освіті, у тому числі міждисциплінарні, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.
СК7	Навички консультування у сфері професійної освіти.
СК9	Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Вимоги Професійного стандарту вчителя закладу загальної середньої освіти (2020)

Професійні компетентності	Знання	Уміння та навички
V1.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища	V1.1.31. Інструменти забезпечення інклюзивного навчання (інклюзивна культура, інклюзивна політика, інклюзивна практика тощо). V1.1.32. Принципи і стратегії універсального дизайну в сфері освіти і розумного пристосування	V1.1.U1. Використовувати інструменти забезпечення інклюзивного навчання в освітньому процесі. V1.1.U2. Застосовувати принципи і стратегії універсального дизайну в сфері освіти і розумного пристосування для забезпечення доступності (фізичної, інформаційної тощо) здобуття освіти.
V1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами	V1.2.31. Принципи, форми та методи ефективної підтримки осіб з особливими освітніми потребами. V1.2.32. Види адаптацій/модифікацій в освітньому процесі, зумовлених особливими освітніми потребами учнів	V1.2.U1. Забезпечувати педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами. V1.2.U2. Здійснювати необхідні адаптації /модифікації в освітньому процесі відповідно до особливих освітніх потреб учнів
V1.3. Здатність	V1.3.31. Технології	V1.2.U1. Організовувати процеси

забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей а інтересів	індивідуального та диференційованого навчання. В1.3.32. Способи виявлення здібностей, інтересів, реальних навчальних можливостей учнів. В1.3.33. Середовище як чинник розвитку особистості учнів.	навчання, виховання і розвитку учнів з урахуванням їхніх потреб, здібностей і реальних навчальних можливостей. В1.3.У2. Використовувати в роботі з учнями матеріали, пристрої та обладнання (за потреби) для задоволення їхніх індивідуальних потреб у навчанні, особистісному та фізичному розвитку. В1.3.У3. Організовувати освітній простір безпечно та з урахуванням особливостей, потреб і можливостей учнів.
БЗ.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства	БЗ.2.32. Основні форми конструктивної взаємодії з батьками в інтересах учнів	БЗ.2.У3. Співпрацювати з батьками як членами команди психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами.
БЗ.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами	БЗ.3.31. Основні принципи командної взаємодії. БЗ.3.32. Основні завдання членів команди психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами	БЗ.3.У1. Організовувати співпрацю із залученими фахівцями на основі принципів командної взаємодії. БЗ.3.У2. Співпрацювати із залученими фахівцями у процесі розроблення та реалізації індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану для осіб з особливими освітніми потребами (за потреби)

5. Результати навчання. Свідченням успішності засвоєння студентами змісту дисципліни є такі **програмні результати навчання:**

Індекс ПРН у матриці ОП	Програмні результати навчання (ПРН)
ПРН 7	Демонструвати уміння зі створення освітнього середовища професійної освіти, що є сприятливим для здобувачів освіти і забезпечує досягнення визначених результатів навчання.
ПРН 10	Демонструвати уміння здійснювати консультативну діяльність у сфері професійної освіти.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Форма	п	д	т	м	с	Кількість	Кількість годин	К	О	В	О
-------	---	---	---	---	---	-----------	-----------------	---	---	---	---

навчання			годин	кредитів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	V	9	90	3	15	15	-	-	60	-	залік
Заочна	V	9	90	3	8	-	-	-	82	-	залік

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми занять	Змістовий модуль 1. Методологічні та організаційні засади інклюзивної педагогіки											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Тема 1.1.</i> Інклюзивна педагогіка як галузь педагогічних знань	8	2	2	-	-	4	6	2	-	-	-	4
<i>Тема 1.2.</i> Досвід впровадження інклюзивної освіти в зарубіжних країнах	6	-	2	-	-	4	4	-	-	-	-	4
<i>Тема 1.3.</i> Державно-громадські механізми розвитку інклюзивної освіти в Україні та сучасна система управління нею.	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
<i>Тема 1.4.</i> Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та Україні. Система управління інклюзивною освітою	4	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	4
<i>Тема 1.5.</i> Діти з особливими потребами: підходи до класифікації, специфіка психофізичного розвитку й соціалізації на різних вікових етапах	6	2	2	-	-	2	3	1	-	-	-	2
<i>Тема 1.6.</i> Участь та роль батьків у впровадженні інклюзивного навчання в	2	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4

умовах закладу загальної середньої освіти.													
Тема 1.7. Курикулум інклюзивної школи. Модифікація та адаптація курикулуму для дітей з особливими освітніми потребами.	4	2	-	-	-	2	5	1	-	-	-	-	4
Тема 1.8. Корекційно-розвивальна робота як якладова інклюзивного навчання	2	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-	4
Тема 1.9. Індивідуальний навчальний план та його складові. Складання ІНП. Індивідуальна програма розвитку.	8	2	2	-	-	4	4	-	-	-	-	-	4
Модульна контрольна робота №1	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМІ	44	8	8	-	-	28	36	4	-	-	-	-	32
Теми занять	Змістовий модуль 2. Прикладі аспекти інклюзивної педагогіки												
Тема 2.1. Цілісний освітній інклюзивний процес: сутність, мета, структура та особливості організації.	5	1	-	-	-	4	5	1	-	-	-	-	4
Тема 2.2. Професійна майстерність та фахова компетентність вчителя інклюзивного класу Вчитель та його асистент: професійне співробітництво, командна взаємодія та управління інклюзивним класом. Огляд ролі асистентів вчителя у зарубіжних країнах	6	1	1	-	-	4	5	1	-	-	-	-	4
Тема 2.3. Форми, методи та засоби організації навчально-вихованого процесу в інклюзивному класі.	5	2	1	-	-	2	4	-	-	-	-	-	4
Тема 2.4. Диференційоване викладання та професійне співробітництво в інклюзивному класі. Технологія спільного викладання в інклюзивному класі	4	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	-	4
Тема 2.5. Прикладні методики, технології та техніки інклюзивного навчання і виховання	3	-	1	-	-	2	7	1	-	-	-	-	6

школярів із особливостями розвитку												
Тема 2.6. Організація інклюзивного навчання дітей з сенсорними порушеннями	4	1	1	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 2.7. Організація інклюзивного навчання дітей з порушеннями психічної сфери та інтелектуального розвитку.	4	2	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 2.8. Організація інклюзивного навчання дітей з порушеннями мовлення. Діти з мінімальною мозковою дисфункцією (ММД)	3	-	1	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 2.9. Організація інклюзивного навчання та виховання дітей з поведінковими порушеннями	3	-	1	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 2.10. Особливості інклюзії дітей з домінуючою правою півкулею головного мозку. Навчання дітей з ліворукістю.	2	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 2.11. Особливості використання методик поведінкової терапії у корекційно-розвивальній роботі із дітьми з соціально-психологічними проблемами	2	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 2.12. Педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату	3	-	1	-	-	2	5	1	-	-	-	4
Модульна контрольна робота №2	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	46	7	7	-	-	32	54	4	-	-	-	50
Усього годин	90	15	15	-	-	60	90	8	-	-	-	82

6.2.1. Теми семінарських / практичних / лабораторних занять

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено програмою	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інклюзивна педагогіка як галузь педагогічних знань	2
2	Досвід впровадження інклюзивної освіти в зарубіжних країнах	2
3	Діти з особливими потребами: підходи до класифікації, специфіка психофізичного розвитку й соціалізації на різних вікових етапах	2
4	Індивідуальний навчальний план та його складові. Складання ІНП. Індивідуальна програма розвитку	2
5	Професійна майстерність та фахова компетентність вчителя інклюзивного класу. Вчитель та його асистент: професійне співробітництво, командна взаємодія та управління інклюзивним класом. Огляд ролі асистентів вчителя у зарубіжних країнах	1
6	Форми, методи та засоби організації навчально-вихованого процесу в інклюзивному класі	1
7	Прикладні методики, технології та техніки інклюзивного навчання і виховання школярів із особливостями розвитку	1
8	Організація інклюзивного навчання дітей з сенсорними порушеннями	1
9	Організація інклюзивного навчання дітей з порушеннями психічної сфери та інтелектуального розвитку.	1
10	Організація інклюзивного навчання дітей з порушеннями мовлення. Діти з мінімальною мозковою дисфункцією (ММД)	1
11	Організація інклюзивного навчання та виховання дітей з поведінковими порушеннями	1
12	Педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату	1
	Всього годин	16

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено програмою	

6.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Інклюзивна освіта як галузь знань, інновація, сфера відповідальності держави та устрою громадського суспільства.
2	Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства.
3	Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі. Роль навчально-реабілітаційних центрів у забезпеченні освітніх запитів дітей з особливими освітніми потребами
4	Інклюзивні школи – ефективні школи. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей з особливими потребами
5	Вчитель та асистент вчителя в інклюзивному класі. Огляд ролі асистентів вчителя у зарубіжних країнах. Управління інклюзивним класом. Рефлексія педагогів як ключ до

	стійких зміні в освіті
6	Доступність та універсальний дизайн. Організація інклюзивної класної кімнати
7	Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти
8	Диференційоване викладання як засіб задоволення навчальних потреб усіх учнів. Організація навчання дітей з особливими потребами за індивідуальною формою
9	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання
10	Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів
11	Сутність і завдання оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Інструментарій оцінювання
12	Професійне співробітництво та основні принципи командного підходу в інклюзивному навчальному закладі
13	Роль інклюзивних ресурсних центрів в організації інклюзивного навчання. Програма корекційно-педагогічного супроводу дитини з особливими потребами роботи в інклюзивному класі
14	Корекційно-педагогічна робота з дітьми з особливими потребами у закладах загальної середньої освіти (за нозологіями)

6.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інклюзивна педагогіка як галузь педагогічних знань	4
2	Досвід впровадження інклюзивної освіти в зарубіжних країнах	4
3	Державно-громадські механізми розвитку інклюзивної освіти в Україні та сучасна система управління нею.	2
4	Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та Україні. Система управління інклюзивною освітою	4
5	Діти з особливими потребами: підходи до класифікації, специфіка психофізичного розвитку й соціалізації на різних вікових етапах	2
6	Участь та роль батьків у впровадженні інклюзивного навчання в умовах закладу загальної середньої освіти.	2
7	Курикулум інклюзивної школи. Модифікація та адаптація курикулуму для дітей з особливими освітніми потребами.	2
8	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	2
9	Індивідуальний навчальний план та його складові. Складання ІНП Індивідуальна програма розвитку.	4
10	Модульна контрольна робота №1	2
11	Цілісний освітній інклюзивний процес: сутність, мета, структура та особливості організації.	4
12	Професійна майстерність та фахова компетентність вчителя інклюзивного класу Вчитель та його асистент: професійне співробітництво, командна взаємодія та управління інклюзивним класом. Огляд ролі асистентів вчителя у зарубіжних країнах	4
13	Форми, методи та засоби організації навчально-вихованого процесу в інклюзивному класі.	2
14	Диференційоване викладання та професійне співробітництво в інклюзивному класі. Технологія спільного викладання в інклюзивному	4

	класі	
15	Прикладні методики, технології та техніки інклюзивного навчання і виховання школярів із особливостями розвитку	2
16	Організація інклюзивного навчання дітей з сенсорними порушеннями	2
17	Організація інклюзивного навчання дітей з порушеннями психічної сфери та інтелектуального розвитку.	2
18	Організація інклюзивного навчання дітей з порушеннями мовлення. Діти з мінімальною мозковою дисфункцією (ММД)	2
19	Організація інклюзивного навчання та виховання дітей з поведінковими порушеннями	2
20	Особливості інклюзії дітей з домінуючою правою півкулею головного мозку. Навчання дітей з ліворукістю.	2
21	Особливості використання методик поведінкової терапії у корекційно-розвивальній роботі із дітьми з соціально-психологічними проблемами	2
22	Педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату	2
23	<i>Модульна контрольна робота №2</i>	2
	Всього годин	60

Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	26	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - підготовка реферату; - підготовка презентації	10 10 10	Анотації наукових статей Реферат Презентація
	Разом	60	

7. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

7.1. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(форма підсумкового контролю - залік)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7.2. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе, створені студентами відео;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7.3. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента, а також взаємоконтроль студентів та ін.

Відповіді студента на заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, реферат, презентація та інші підготовлені студентом завдання.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Основні підходи до організації освітньої діяльності студентів із особливими потребами.
2. Розкрийте типові недоліки у професійній діяльності педагогів системи інклюзивної освіти. Які превентивні заходи слід передбачити викладачам з метою попередження низки недоліків і прорахунків у роботі зі студентами із особливими освітніми потребами? Аргументуйте відповідь на прикладах.

Критерії оцінювання під час роботи на аудиторних заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Реферат	5
Розробка педагогічного проекту	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *проекту* є здатність студента визначити

тему, мету, етапи проектування, способи оцінки результатів проектної діяльності фахівців соціономічної сфери. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи, та робити висновки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

Формою підсумкового контролю: залік.

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. А. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти.–Житомир:Вид. О. О. Євенок, 2020. – 248 с.
2. Архітектурна доступність шкіл: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В; колек. авторів: Азін В.О., Грибальський Я.В., Байда Л.Ю., Красюкова-Еннс О.В. К., 2012. 88с.
3. Біла О. О. Першооснови соціально-педагогічного проектування: навчально-методичний посібник. Одеса: Астропринт, 2012. 260с.
4. Даниленко Л.І. Управління інклюзивною школою на засадах менеджменту освітніх інновацій/ Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навч.-мет. пос. /Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І. К.:2007. 128с.
5. Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі:навчально-методичний посібник/Заред.А.А.Колупаєвої.К.:Видавнича група «А.С.К.», 2012. (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Єфімова С.М. Налагодження партнерських стосунків з родинами / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навч.-мет. пос. / Кол. авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І. К., 2007. 128с.
7. Єфімова С.М., Королюк С.В. Лідерство та інклюзивна освіта: навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупаєвої А.А. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 164с.
8. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навч.-мет. пос. / Кол. упорядн.: Патрикеева О.О., Софій Н.З., Луценко І.В., Василяшкі І.П. Під заг. ред. Шинкаренко В.І., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2013. 96 с.
9. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч. курс та наук.-метод, посіб. / Т. В. Сак. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 168 с.
10. Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків / Укладачі Н.В.Заєркова, А. О. Трейтяк. К., 2016. 68с.
11. Інклюзивна освіта: теорія та практика: навчально-методичний посібник / [Колектив авторів; За заг. ред. С.П.Миронової]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. - Частина 2. – 184 с.
12. Колупаєва А.А., Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посібник. К. : «А.С.К.», 2012. 192с.
13. Колупаєва А.А., Таранченко О. М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків: Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. 160с.
14. Колупаєва А.А., Таранченко О. М. Путівник для педагогів та батьків дітей з

особливими потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Харків: Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. 112с.

15. Кравченко Г.Ю. Інклюзивна освіта. Х: Ранок, 2014. 144с.

16. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку / навчально-методичний посібник /авт.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В.– К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. – 88 с.

17. Організація інклюзивного навчання в закладах загальної середньої школи: методичний посібник /упоряд. Н.П.Приймак. – Тернопіль : Мандрівець, 2019. – 64 с

18. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник:/ за заг. ред.. Колупаєвої А.А. – К: «А. С. К.», 2012. – 308 с.

19. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство Україна», 2019. С. 10-18.

20. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 66 с.

21. Таранченко О.М. Дифенційоване викладання в інклюзивному класі / О.М.Таранченко, Ю.М. Найда. – Навчально-методичний посібник. – Київ. Видавнича група "А.С.К." 2012. – 96 с.

22. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Боднар К.М. [2-е вид.доп.]. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. С. 22-30.

23. Чупахіна С. Основи інклюзивної освіти: Навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020. - 96 с.

24. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2019. - 264 с.

8.2. Допоміжна

1. Актуальні питання теорії та практики інклюзивного навчання у закладах освіти : монографія / за заг. ред. Л.Б. Платаш. Чернівці : Технодрук, 2020. - 572 с.

2. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458с.

3. Ленів З. П. Арттерапія в інклюзивній освіті. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія: [зб. наук. пр.]*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. Вип. 11. С. 96-98.

4. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб.]. К.: Київськ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. 288 с

5. Соціальна та освітня інклюзія: історія, сучасність, перспективи розвитку: колективна монографія у 2 частинах. Частина 1. Інституційні та особистісні аспекти впровадження в Україні/ за ред. С.П. Миронової, Л.Б. Платаш. Чернівці: «Технодрук», 2021. 352 с.

6. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / За заг. редакцією Колупаєвої А.А. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.

7. Управління педагогічними інноваціями в інклюзивній освіті: Навч. пос. / А.М.Ананьєв, С.В.Воронова, М.В.Малік та ін.; за заг. ред. С.К.Хаджирадєвої. К.: Освіта України, 2014. 244с.

8.3. Інформаційні ресурси

1. Адаптована конвенція ООН щодо осіб з особливими потребами. Нью-Йорк, 13 грудня 2006р. URL: www.osmhi.org/index.php?page=200&news=401&pages

2. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» URL: <http://ussf.kiev.ua/index.php?go=Inklus&id=4>

3. Декларація про права інвалідів (проголошена ООН 9 грудня 1975 року) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_117

4. Державна типова програма реабілітації інвалідів (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2006р. №1686) URL: www.gdo.kiev.ua/files/db.php?st=3311&god=2006
5. Електронний Канадсько-український журнал спеціальної педагогіки, розміщений на сайті Канадсько-української дослідної групи (CURT) URL: <http://www.canada-ukraine.org/>
6. Загальна декларація прав людини (проголошена ООН 10 грудня 1948 року) URL: www.minjust.gov.ua/udhra/udhr.html
7. Закон України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" (21 березня 1991 року N 875-XII) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=875-12
8. Закон України "Про охорону дитинства" (прийнятий 26 квітня 2001 року №2402-III) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14
9. Закон України "Про реабілітацію інвалідів в Україні" (прийнятий 6 жовтня 2005 року N 2961-IV) URL: www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2961-15
10. Закон України «Про освіту» URL: www.zakon3.rada.gov.ua
11. Закон України «Про спеціальну освіту» (проект) // Міністерство освіти і науки [Електронний ресурс]. URL: www.mon.gov.ua
12. Закон "Про освіту" (прийнятий 23 травня 1991 року N 1060-XII) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12
13. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» URL: www.education-inclusive.com/uk/index.php
14. Конвенція ООН про права дитини (прийнята 20 листопада 1989 року, ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 року) URL: www.chl.kiev.ua/UKR/konv_u.htm
15. Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006-2010 роки (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 липня 2006 року №396-р) URL: www.uazakon.com/document/fpart15/idx15806.htm
16. Концепція розвитку інклюзивної освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 №912) // Міністерство освіти і науки [Електронний ресурс]. URL: www.mon.gov.ua
17. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
18. Освітній портал «Педагогічна преса» URL: <http://pedpresa.ua/185635-osvityan-zaproshtuyut-na-vseukrayinskyj-naukovo-praktychnyj-seminar-web-stem-shkola-2017.html>
19. Офіційний сайт проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» URL: www.clientcenter.youcandothat.com/www-dev/ccds/uk/components.php
20. Партнери заради кращої політики: посібник із включення (доступний надєсяти мовах) URL: www.osmhi.org/index.php?page=202&news=335&pages
21. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку" (прийнята 5 липня 2004 р. N 848) URL: www.uazakon.com/document/fpart68/idx68267.htm
22. Постанова Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів" (від 12 жовтня 2000 р. N 1545) URL: www.2.znz.edu-ua.net/storage/95.txt
23. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» від 21.02.2018 №87 URL: www.kmu.gov.ua
24. Сайт інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова URL: <http://www.ikpp.npu.edu.ua/>
25. Сайт інституту спеціальної педагогіки АПН України URL: <http://www.isp-2006.narod.ru/>
26. Сайт Міністерства освіти і науки України URL: <http://www.mon.gov.ua/>
27. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
28. Саламанкська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб із особливими потребами (7-10 юня 1994 р.) URL: www.notabene.ru/down_syndrome/Rus/declarat.html

29. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів (прийняті резолюцією 48/96 Генеральної Асамблеї від 20 грудня 1993 року) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_306

30. Технологія індивідуального планування: посібник URL: <http://www.education-inclusive.com>

31. Технологія індивідуального планування: посібник URL: <http://www.education-inclusive.com>

32. Указ Президента України “Про додаткові заходи щодо посилення соціального захисту інвалідів та проведення в Україні у 2003 році Рокулюдей з інвалідністю” (02.12.2002 № 1112/2002) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1112%2F2002

33. Указ Президента України “Про додаткові невідкладні заходи щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями”(від 18 грудня 2007 року N1228/2007) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1228%2F2007

34. Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” (від 4 липня 2005 року N 1013/2005) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1013%2F2005

35. Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями» (від 01.06.2005 р. № 900/2005) URL: www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=900%2F2005